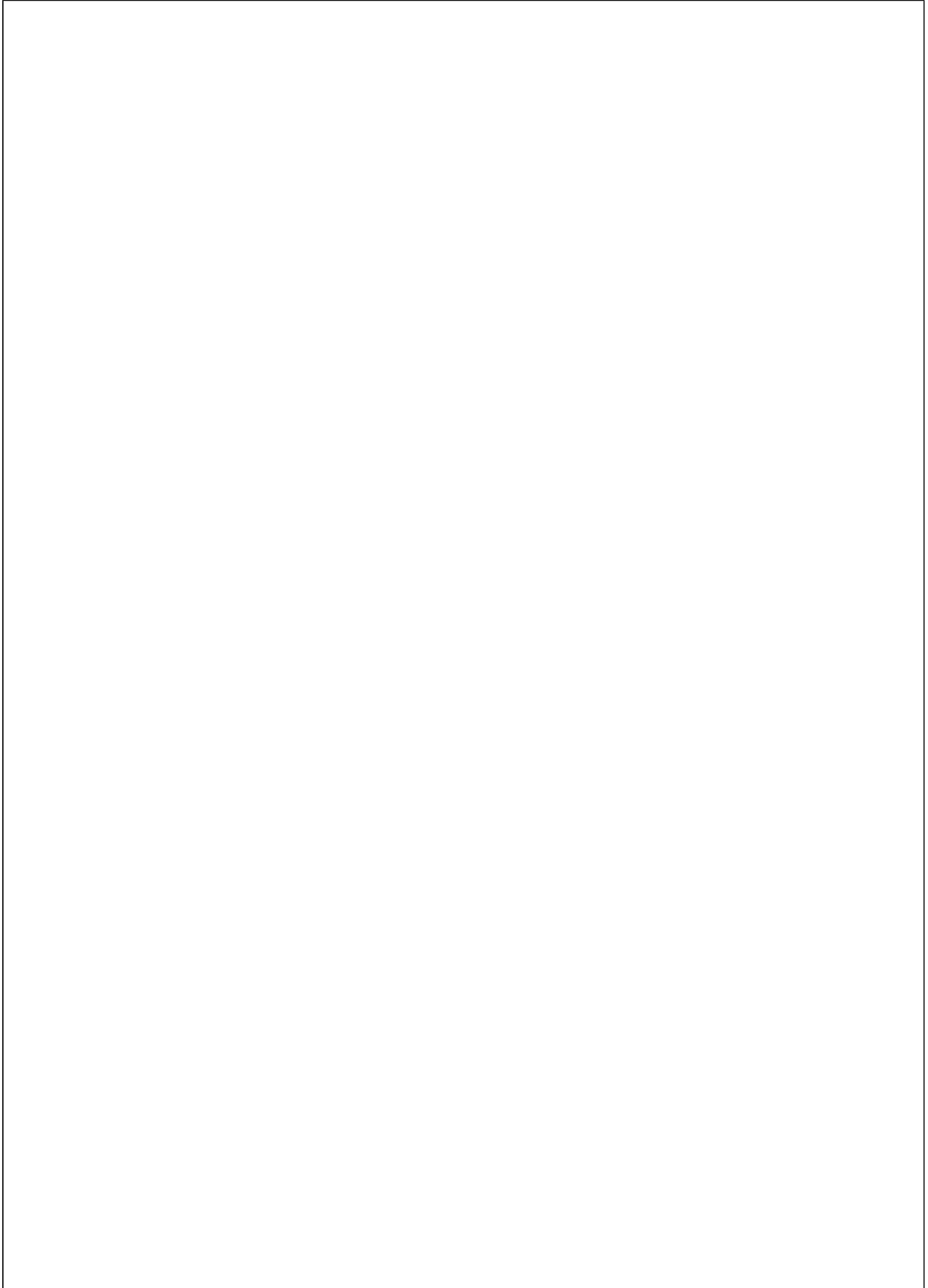

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/233599,Promocja-albumu-General-Kazimierz-Sosnkowski-18851969-Wola-wytrwalosc-i-upor.html>
27.02.2026, 01:49

[Następny](#)

[Powrót](#)

Promocja albumu „Generał Kazimierz Sosnkowski 1885–1969. Wola, wytrwałość i upór”

19 listopada 2025 r. w Pałacu Prezydenckim w Warszawie odbyła się promocja albumu Jerzego Kirszaka „Generał Kazimierz Sosnkowski 1885–1969. Wola, wytrwałość i upór”. W wydarzeniu wziął udział zastępca prezesa Instytutu Pamięci Narodowej dr Mateusz Szpytma.

19.11.2025

[gen. Kazimierz Sosnkowski Wydawnictwo IPN](#)

Spotkanie przypada w 140. rocznicę urodzin generała Kazimierza Sosnkowskiego – żołnierza, męża stanu, współtwórcy czynu niepodległościowego i jednego z najwierniejszych współpracowników Józefa Piłsudskiego.

Głównym punktem wydarzenia była dyskusja poświęcona publikacji Jerzego Kirszaka „[Generał Kazimierz Sosnkowski 1885-1969. Wola, wytrwałość i upór](#)”, zawierającej m.in. nieznany dotąd materiał ikonograficzny, zbierany przez autora latami niemal po obu stronach Atlantyku oraz nowe ustalenia zawarte w części biograficznej.

Zastępca prezesa IPN dr Mateusz Szpytma zwrócił się do obecnej w Pałacu Prezydenckim młodzieży:

- Kazimierz Sosnkowski przez całe życie był tam, gdzie było serce Polski. Zawsze służył Ojczyźnie, choć trochę szkoda, że nigdy nie znalazł się na pierwszym planie. Był nie tylko żołnierzem, generałem, ale - jak można się dowiedzieć z tego albumu - także prekursorem budowy portu w Gdyni, ustanowienia obchodów Święta Niepodległości, czy wyboru „Mazurka Dąbrowskiego” na hymn Polski.

W spotkaniu wzięli udział m.in. doradca Prezydenta RP Jan Józef Kasprzyk, sekretarz stanu w Kancelarii Prezydenta RP Wojciech Kolarski, poseł RP, autor uchwały ustanawiającej rok 2025 Rokiem gen. Sosnkowskiego Piotr Babinetz, a także członkowie Stowarzyszenia Pamięci Generała K. Sosnkowskiego, przedstawiciele Wojskowego Biura Historycznego i Instytutu Józefa Piłsudskiego.

Na zakończenie, na elewacji Pałacu Prezydenckiego została zaprezentowana iluminacja.

* * *

Niezlomny orędownik niepodległości – Kazimierz Sosnkowski

Za swój niezlomny charakter i nieugiętą postawę w lipcu 1917 roku, razem z Józefem Piłsudskim, trafił do niemieckiego więzienia. Ponad rok później, 10 listopada 1918 r., wspólnie wysiedli z pociągu w Warszawie – tuż przed stacją niepodległość, którą ogłoszono dnia następnego. Wówczas jeszcze nie wiedział, że o tę niepodległość będzie musiał walczyć – i to nie tylko w kraju.

To właśnie na politycznym wygnaniu Kazimierz Sosnkowski pokazał swoją rogatą duszę, która pragnęła tylko jednego – wolnej ojczyzny. Był stanowczym przeciwnikiem bezpodstawnej

współpracy ze Związkiem Sowieckim podczas II wojny światowej i gorliwym działaczem na rzecz pomocy powstaniu warszawskiemu. Po 1945 roku, będąc na politycznej emigracji, nie spoczął w trudzie pracy nad odzyskaniem przez Polskę niepodległości. Za swoją postawę często płacił stanowiskiem lub odsunięciem go od głównego nurtu politycznego w „polskim Londynie”.

Swoją walkę o wolność ojczyzny rozpoczął w 1905 roku, wstępując do Polskiej Partii Socjalistycznej jako student. Jak podkreślał, związał się z PPS, ponieważ to ona „organizowała z bronią w ręku walkę o niepodległość”. W tym celu wstąpił do Organizacji Bojowej PPS.

Szybko stał się jednym z najbliższych współpracowników Marszałka Józefa Piłsudskiego w tym okresie, a następnie w Legionach Polskich. Wspólnie utworzyli Związek Walki Czynnej, przygotowujący polską kadrę oficerską do przyszłej zbrojnej walki o niepodległość. W czasie I wojny światowej uczestniczył we wszystkich walkach I Brygady, niejednokrotnie dowodząc nią w czasie działań bojowych pod nieobecność Piłsudskiego.

Sprawując wysokie stanowiska w II RP, walczył z analfabetyzmem wśród żołnierzy i położył zasługi na polu obronności. Pełnił funkcję dowódcy Okręgu Generalnego Warszawa, był wiceministrem i ministrem spraw wojskowych. Od 28 maja do 15 czerwca 1920 na froncie dowodził Armią Rezerwową. W czasie zamachu majowego w 1926 roku, stojąc przed dramatycznym wyborem pomiędzy wiernością Piłsudskiemu a złożoną przysięgą, próbował popełnić samobójstwo. Od tego momentu relacje z Marszałkiem ochłodziły się i już nigdy nie były tak bliskie. Po śmierci Marszałka został odsunięty od wpływu na wojsko i sprawy publiczne.

Mimo to, biorąc pod uwagę jego talenty wojskowe, w czasie wojny obronnej w 1939 roku powierzono mu dowodzenie wojskami broniącymi Lwowa. Po dotarciu w październiku 1939 r. do Paryża wyznaczony został przez prezydenta RP Władysława Raczkiewicza na jego następcę. Funkcję tę pełnił do sierpnia 1944 r. Wszedł do rządu emigracyjnego gen. Władysława Sikorskiego w listopadzie 1939, był także Komendantem Głównym Związku Walki Zbrojnej i kierował konspiracją wojskową w kraju.

Nie zgodził się z układem Sikorski-Majski i ustąpił z rządu, protestując wobec ustępstw na rzecz Sowietów. Po tragicznej śmierci gen. Sikorskiego 8 lipca 1943 r. objął funkcję Naczelnego Wodza, którą sprawował do 30 września 1944 r., kiedy to, m.in. pod wpływem nacisków brytyjskich, został z niej zwolniony przez prezydenta Raczkiewicza.

W listopadzie 1944 r. wyjechał do Kanady. Osiedlił pod Montrealem, gdzie prowadził gospodarstwo hodowlane. Podejmował próby zjednoczenia polskiego wychodźstwa, prowadził działalność publicystyczną, wygłaszał odczyty i wykłady. Miał stały kontakt z polską emigracją niepodległościową, w tym z rodziną Marszałka Piłsudskiego.

- Oby został Pan nareszcie Prezydentem Rzeczypospolitej i jako taki wrócił do wolnej Polski - pisała do niego w 1960 r. Aleksandra Piłsudska.

Niestety nie było mu to dane. Zmarł po długotrwałej chorobie 11 października 1969 r. w Arudel. Jego prochy złożone zostały w kościele św. Stanisława w Paryżu, a w roku 1992 sprowadzono je do Warszawy i pochowano w podziemiach archikatedry św. Jana.

[Fragment broszury IPN Generał Kazimierz Sosnkowski \(1885-1969\)](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Warszawa

Centrala

Wydawnictwo

Promocja książki